

OD REDAKCJI

Potężny ruch społeczno-kulturowy zwany reformacją, zapoczątkowany wystąpieniem augustiańskiego mnicha, Marcina Lutera, 31 października 1517 roku w Wittenberdze, odcisnął swe niezatarte piętno na dziejach wczesnonowożytnej Europy. Zrodzony z pragnienia odrodzenia chrześcijaństwa przez powrót do źródeł (Pismo i tradycja pierwszych gmin chrześcijańskich), wyznaczył nowe sposoby myślenia o wierze i religii. Idea reformy przeniknęła szybko również do ówczesnej polityki, literatury, filozofii i sztuki. Wszędzie pozostawiła swe ślady. Tematyka tekstów zgromadzonych w niniejszym zeszycie naszego czasopisma dotyczy niektórych aspektów reformacji i tzw. reformacji katolickiej, której program przyjęto podczas obrad soboru w Trydencie (1545–1563).

Mariola Jarczykowa przedstawiła obraz świeckich patronów i seniorów Kościoła ewangelicko-reformowanego na podstawie wybranych tekstów, głównie dedykacji i listów. Niewątpliwie ich mecenat wyznaniowy pomógł w krzewieniu reformacyjnych idei. Dariusz Chemperek zrekonstruował obraz środowiska wileńskich luteranów, który wyłania się z jezuickich satyr. I chociaż jest on przerysowany i groteskowy, to odsłania mechanizmy retoryczne rządzące polemiką religijną. Artykuł Katarzyny Gary przynosi opisy nieznanych jezuickich programów teatralnych, odnalezionych podczas kwerend w bibliotekach wileńskich. Tomasz Górny wskazał z kolei na podstawie wybranych przykładów na retoryczność chorałów organowych Jana Sebastiana Bacha. Obszerny artykuł Anny Jungiewicz stanowi edycję krytyczną kazania Marcina Białobrzeskiego o Eucharystii. W dziale recenzji znalazły się dwa omówienia – katalogu wystawy o reforma-

cji w Toruniu (Krzysztof Obremski) i przekładu na język polski podręcznika wymowy jezuita Jana Kwiatkiewicza *Feniks retorów* (1672) przygotowanego przez Iwonę Słomak (Wojciech Ryczek).

Życzymy przyjemnej i inspirującej lektury!

Wojciech Ryczek